

Oppsummering fra idédugnadsmøte om ungdom og visuell kunst Norsk kulturråd, 17.04.2007

Til stede: Ebba Moi, Kristine Wessel, Adriana Bertet, Steven Cuzner, Marte Aas, Helga Marie Nordby, Mai Lahn-Johannessen, Jøran Rudi, Samira Jamouchi, Peter Svenning, Anita Hillestad, Vibeke Steinsholm

Fra administrasjonen: Ragnfrid Stokke, Kalle Øen, Cathrine Høgset, Mariann Komissar

Tirsdag 17. april arrangerte Norsk kulturråds administrasjon et idédugnadsmøte om ungdom og visuell kunst som ledd i satsingen med samme navn, initiert som et samarbeid mellom Faglig utvalg for barne- og ungdomskultur og Faglig utvalg for billedkunst og kunsthåndverk. Et utvalg kunstnere og representanter for kunstinstitusjoner var invitert til å presentere og fortelle om erfaringer fra kunstprosjekter som involverer ungdom, samt komme med innspill til hvordan Kulturrådet eventuelt kan legge opp et slikt prosjekt.

Det følgende er en kort oppsummering av de momentene som kom fram på møtet.

- Samtlige av de presenterte kunstprosjektene tok utgangspunkt i at det tradisjonelle skillet mellom kunstproduksjon og kunstformidling ikke lenger er gyldig. Prosjektene var videre kjennetegnet ved at de var prosessorienterte. En god del hadde innslag av *relasjonell estetikk* og hadde et *stedspesifikt* preg. Flere hadde som mål å gi ungdom en stemme i offentligheten og/eller gi dem mulighet til å reflektere over hva det vil si å ytre seg i det offentlige rom og hva offentlighet betyr.

- I alle prosjektene hadde *kunstneren regien*, men ungdommers behov for og ønske om å være med å styre ble av alle framhevet som noe det var nødvendig å forholde seg til og ha et reflektert forhold til. Dette gjaldt ikke minst spørsmålet om hvem som skal bestemme temaet for et prosjekts innhold, og hvordan ungdom kan involveres på likeverdige måter uten at det oppstår kaos. Ungdom må tas på alvor som samarbeidspartnere, men modeller og metoder for hvordan dette kan gjøres må prøves ut.

- Selv om et flertall av prosjektene var klart *prosessorienterte* ble det likevel framhevet at det å få fram et *produkt* var viktig, og at det var viktig også for ungdom (ikke bare kunstneren) å få vist fram dette produktet på en offentlig arena. I de ulike prosjektene varierte denne arenaen fra å være en nettside til klasserommet på en skole, en t-banestasjon, en offentlig plass eller et galleri/kunstinstitusjon. Noen mente at selve det å få vist prosjektet på en offentlig arena var viktigere enn hva slags arena det var snakk om. Andre viste til erfaringer av at ungdom var tydelig stolte av å ha fått vist et verk i et galleri sammen med profesjonelle kunstnere.

- I flere av prosjektene var *workshop* eller andre former for *styrt læring* i regi av kunstnere et viktig element - men det var variasjon mht om dette var et mål i seg selv eller et innledende ledd i et prosjekt for å innføre ungdom i bruk av ny teknologi eller for å få dem til å reflektere rundt et tema. Det ble vist til at hvis målet med et prosjekt er å formidle kunst til ungdom, tyder alt på at det å selv delta/få prøve seg, er den beste form for formidling. (En kunstinstitusjon som Bergen Kunsthall la i den sammenheng vekt på at de hele tiden har som

mål å drive formidling til ungdom både gjennom involverende prosjekter, og gjennom formidlingsopplegg knyttet til utstillinger)

- Et flertall av prosjektene hadde en kortvarig karakter. Flere av kunstnerne mente at dette til tider var et problem og ytret ønsker om å kunne arbeide på måter som gjør det mulig å følge en gruppe ungdommer over tid. For å få til dette kan det være nødvendig å ha en prosess i forkant av et prosjekt som siler ut ungdom som er særlig motivert til å delta, og som er innstilt på noen grad av forpliktelse. Med en slik utsiling mister man imidlertid muligheten til å nå ungdommer som kan ha stor glede av å delta i et prosjekt, men som ikke er av den typen som selv melder seg på - slik kortvarige prosjekter i f.eks klasserommet åpner for.

- Flere av kunstnerne hadde erfaringer fra at ungdom er ustabile; de glemmer avtaler, kan være vanskelig å få tak i og prioriterer ikke alltid kunstprosjektet. Dette er det viktig å være forberedt på at kan være et problem, hvis man jobber med ungdom utenfor skolen.

- Det ble av mange pekt på muligheten til å nå nye publikumsgrupper gjennom deltakende ungdoms egne nettverk – den såkalte *bestemorseffekten*. Slekt og venner stiller ivrige og lojalt opp når prosjektets sluttprodukt skal vises, og prosjektet bringer dermed nye publikumsgrupper til kunstfeltet.

- Prosjekter rettet mot skolen som arena krever grundig forarbeid, informasjonsarbeid og helst også kjennskap til mønsterplanen. Det krever også at man som kunstner tar seg tid til å forberede og snakke med lærere i forkant av prosjektet for å gjøre dem kjent med innholdet. Noen av kunstnerne hadde dårlig erfaring med å gjennomføre prosjekter på skolen og foretrakk å ta elevene ut av skolebygningen når de skal delta i et prosjekt, og å ikke ha med lærere.

- For prosjekter som involverer ungdom er det nødvendig at metode og (presentasjons)arena er tilpasset deltakende ungdoms alder. Å jobbe med elever ved videregående skole er (f.eks) svært forskjellig fra det å jobbe med elever på ungdomsskoletrinnet.

- Enkelte av kunstnerne var lei av å bli møtt med at andre tror at kunstprosjekter rettet mot ungdom er noe de driver på siden av sitt "egentlige virke". De understreket at ikke alle prosjektene de arbeider med involverer ungdom, men at de prosjektene som rettet seg mot ungdom eller som involverte ungdom, hadde de valgt fordi de ønsket å prøve ut dette som kunstner.

- Ingen av deltakerne kjente til at det har vært gjennomført større, kuratorledete kunstprosjekter i Norge der kunstnere jobber med ungdom - altså prosjekter som er gjennomført for/med ungdom, men som langt på vei har foregått på kunstfeltets premisser. Dette til forskjell fra Sverige, der det finnes flere, gode eksempler på slike prosjekter.

- Hvis Kulturrådet skal ta initiativ til et ungdomsrettet kunstprosjekt er det viktig at hvert delprosjekt får ha sitt utspring i deltakende kunstners egen praksis og at prosjektene *ikke* blir "bestillingsverk" som skal ha som mål å løse ungdommers sosiale problemer eller problemer med manglende estetikk i omgivelser, o.s.v. - med mindre dette er temaer kunstnerne selv velger å jobbe med.

- Det er lite utveksling av kunnskap og erfaringer om ulike modeller for hvordan man kan jobbe med ungdom i kunstprosjekter. Hvis Kulturrådet tar initiativ til et større prosjekt, er det

viktig å samle deltagende kunstnere, kuratorer og representanter for kunstinstitusjoner til workshoper og seminarer underveis i prosjektet. Det er videre nødvendig å følge opp et slikt prosjekt med dokumentasjon og evaluering underveis, slik at erfaringer blir gjort tilgjengelig for andre.